

ASR-I SAADETTE TASAVVUF

I-TASAVVUF NEDİR ?

İslami ilimlerin temeli üçtür.

1-Akaid

2-Fıkıh

3-Ahlak

Tasavvuf , ahlak ilmidir.

Şu açıktır ki, akaid ve fıkıh zahiri hükümlere istinad ettiği halde ahlak, kalble ilgili bir ilimdir. Bu ilmin mütehasıslarının uğraş sahası insanın kalbi ve manevi dünyasıdır.

İmam-ı Gazali , 'İhya' adlı eserinde bu tasnifi;

1-Tevhid ilmi

2-Fıkıh ilmi

3-Sır ilmi

şeklinde yaparak , şöyle der.

"Sır ilmi, kalbin yapması ve yapmaması gereken batını taatleri öğretir. Çünkü böylece temiz bir kalb ve ihlasla kulluk edilir. Sır ilminden, ameli bozan kibir, hırs, riya....gibi haller ile ibadete yardımcı olan tevekkül, sabır, ihlas, şükür....gibi halleri öğrenmek gerekir." (Gazali, I, Kitabulilm)

Ekseri ulema, "tasavvuf" kelimesinin "safa" kökünden alındığını söylemişlerdir. "Sufi" iç dünyası saf, dışı güzel olan kimsedir.

Tasavvuf ilmi, pek önemli bir ilim olup, insana, insanlığın hakikatini, mevcudat arasındaki derecesini, insani muamelelerin mahiyetini bildirir. İnsanları Yüce mertebelere ulaştıran bu manevi yola tasavvuf, o yola girenlere mutasavvıf ve sufi, eserlerine, asar-ı tasavvufiyye, tasavvuf yolunun hallerini bildiren ilme de tasavvuf ilmi denir.

Pek çok ulema tasavvufu değişik yönleri ile tarif etmişlerdir.

Cüneyd-i Bağdadi, "Sufi" yün giyen, "safa" üzerinde bulunan, dünyayı ardına atan, Muhammed Mustafa'ya (as) tabi olan kimselerdir',

Nasrabadi, "Süfi", iç dünyası saf, dışı güzel olandır',

Muhyiddin-i Arabi, "Sufi", kalbiyle Cenab-ı Hakk'a (cc), akıyla mahlukata karşı safi olandır,

Hariri, "tasavvuf" dedikleri hemen güzel ahlaktan ibarettir',

Şibli, "tasavvuf", içte ve dışta mahlukatı görmeyi bırakmak, gönülleri saf a yelpazesi ile

rahatlatmak, hatırları vefa örtüleri ile örtmek, cömertlik ile ahlaklanmak ve karşılaşılan kimselere güler yüzlü olmaktır',

Ruşeni, 'tasavvufun esası, kalbin saflığı, ilahi muhabbetin ve Peygamber muhabbetinin her şeyden öne geçirilmesi ve Hakk'a (cc) yönelmektir' der .

Tevhid yani sır ilminin feyzi, bir insan-ı kamilin kanadının altına girmek, seyr-i suluka çalışmakla insanın istidadı miktarınca ele geçer. Tasavvufun neş'esi o zaman ortaya çıkar. Mürşidin temiz feyzi, talibin kalbini kaplamayınca maksada ulaşmak mümkün olmaz. Muhammedi Muhabbet Güneşi'nin nuru ancak mürşidin kalbinden tecelli eder. (Vassaf, I, 31-36)

Tam manada kamil insan Resulullah (sav) efendimizdir.

O, sohbetleriyle, söz ve hareketleriyle, Kur'an-ı Kerim'in müşahhas uygulayıcısı olarak, Ashab-ı Kiram'a (ra) rehberlik etmiştir. Mübarek kalblerinden akseden ilahi feyzler, sohbetinde bulunanları bir anda Hakk'a (cc) vuslat ettirerek ilahi muhabbetin şeyda bülbülleri yapmış, kendilerine 'Sahabe' olmak gibi güzide bir rütbeyi bahşeylemiştir.

Tasavvufun Mebde ve Menşei

Resullerin en kamili olan Hz. Muhammed Mustafa'nın (sav) saadetli asrında olduğu gibi ondan sonra da, İslam'ın en faziletlilerine, Hz. Resulullah'ın (as) sohbetinden daha üstün fazilet olmadığından "sahabe" denildi. Onları takip edenlere tabiin, onlardan sonra gelenlere etba-ı tabiin denildi. Daha sonra insanlar arasında ihtilaf vakı olunca dini mertebelerde dahi zıdlık ve mugayyirlik vaki oldu. İnsanların haslarından, dini işlerde şiddet ve inayetleri olanlara zühhad denildi.

Ve onunla avamdan temyiz hasil oldu. Daha sonra bid'atler zahir olup fırkalar arasında ayrılık hasil olmakla her fırka kendi havassına zahid ve abid dedi. Ehl-i sünnetten, kalblerini, gaflet yolundan korumak ,ve nefislerini Allah'a (cc) çevirenlerin şu vasıflarına tasavvuf, kendilerine sufi denilerek bununla temyiz edildi.

“Sufi” ve “tasavvuf” isimleri hicretin ikinci asrının nihayetine doğru kullanılmaya başlandı. “Sufi” diye adlandırılanların evveli (Ebu Haşim-i Sufi) dir. Aslen küfeli olup Şam'da kulların irşadı ile meşgul olmuştur.Sufyan-ı Sevri'ye muasırdır.Sufyan, Basra'da hicretin 121. Senesinde vefat etmiştir. Süfyan ,'Ebu Haşim-i sufi olmasaydı, ben Rabbani incelikleri bilmezdim, O'nu görmeden evvel tasavvufun ne olduğunu bilmiyordum' demiştir.

Ebu Haşimden evvel bu ümmetin büyükleri var idi ise de kendi zamanında zühd ve verada , muhabbet ve tevekkül yolunda emsalinden öne geçmişti.Ondan evvel kimseye sufi denilmemiştir.Tasavvuf ehlinin yolu, öteden beri sahabe ve tabiinden olan büyüklerin indinde hak yolu ve hidayet yolu idi.

Tasavvuf , İslami ilimlerden bir ilimdir. Tasavvuf ehli diğer İslam alimlerden fazla olarak bir nevi ilim ile mümtaz oldular.

İslami ilimler, bu cihette iki kısım oldu. Bir kısmı fıkha ve ehli fetvaya mahsustur ki ibadet ve muamelatta olan ahkamı kapsar. Diğer kısmı tasavvuf ehline mahsustur ki bu mücahede, nefis muhasebesine kıyam ile mücahede yolunda hasil olan zevk ve vecdlerde ve bir zevkten diğer zevke terfinin keyfiyetinde ve bunlara dair, aralarında deveran eden istilahatın şerhindeki kelamdan ibarettir.

Vaktaki ulum ve fenler yani fıkıh, usul-i fıkıh, ilm-i kelam, tefsir ve diğer ilimler te'lif ve tedvin olununca, bu yolun ricali dahi kendi yollarının adabını te'lif ettiler.

Bazıları tasavvufun edebleri ile sufilere zevk ve vecd hallerine dair kitaplar yazdılar. Nitekim İmam-ı Kuşeyri Risalesini, Sühreverdi, Avarifü'l maarifi'ni bu minval üzere yazmışlardır.Bazıları vera ve takvaya, muhasebe-i nefse dair kitaplar yazmışlardır. Nitekim Muhasibi, Kitab-ı Riayetinde bu usule uymuştur.İmam-ıGazali, İhya-i ulumunda iki kısmı cem edip, onda ahkam-ı vera ve iktidayı ve sonra adab ve usul-i tarikati beyan ederek aralarında deveran eden usul ve istilahatı şerh ve ayan etmiştir. Bu anlatılanlara göre tasavvufun başlangıcı nübuvvet ve risaletin başlangıcıdır. Tasavvuf diye tabir edilen sıfat , nübuvvet ve risaletle beraberdir.

Tasavvufun Mevzuu:

İlmi zahir,o ilimdir ki, Sahabe-i Kiram(ra), Resulullah'ın (sav) fiil ve sözlerinden alıp telakki etmişlerdir. Tabiin ,Din imamları, Selef-i Salihin o ilmi incelemiş, öğrenmiş, onunla amel kılmış ve insanları da memur etmiştir. O da kitap, Sünnet, tefsir, ehbar,âsâr ve bunlarda detaylanan itikadi ve fıkhi ilimlerdir.İlmi batın ise şu manaların bilinmesidir ki, vasıtasız, Allamü'l-Guyub olan Allahü Teala'dan (makam-ı ev edna) da, mahlukatın en alimi olan Resulullah'ın(sav) ruh-u şerifine ifaza buyurulmuştur. (fe evha ile abdihi ma evha) ayet-i kerimesinin kapsadığı (ma evha) kelimesinden anlaşıldığı vechile yüce bir batını irfandır.(Abdülhakim(ks),17-25)

II-ASR-I SAADETTE TASAVVUF

Resulullah (sav) ve Ashabının yaşadığı hayat tasavvufun bizzat kendisi idi. Tasavvufun meyveleri olan zikir, fikr, şükür, fakr, zühd, takva, tevekkül ve bunlar gibi insanı insan yapan pek çok sıfatlar kamil manada Resulullah'da (sav) mevcut idi. Sahabe-i Kiramın herbiri de belirli sıfat ve sahalarda Resulullah'a (sav) yaklaşmışlardı. Bununla birlikte, arka planda diğer sıfatlar ile de muttasif bulunuyorlardı. Hz. Ebu Bekir (ra), sıdkta, Hz Ömer (ra), adlde, Hz Osman (ra), hilmde, Hz Ali (ra), Şecaatta ve diğer Sahabe-i Kiramın her biride ayrı ayrı sıfatlarda zirvede idiler. Resulullah (sav) ise, bu sıfatların hepsinde zirvede idi. O (sav), Allah'ın (cc) ahlakı ile ahlaklanmıştı. O (sav), birinci planda Sahabe-i Kiram için sonra da kıyamete kadar dünya sahnesine adım atacak olan tüm insanlar için, Allah'ın (cc) ahlakı ile ahlaklanmanın yolunu gösteren kamil bir mürid idi. Sahabe-i Kiram onun sohbetinde ve irşadında yetişmiş oldukları için insanların en üstünleri oldular. O (sav), “Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz” (Canan,XII,418) buyurarak kendisinden sonra, irşad vazifesinin Ashab-ı Kiram(ra) tarafından yerine getirileceğini, doğru yolu bulmak için onların irşadına uymanın gerekliliğini ifade buyurmuşlardır. Gerçekten de böyle olmuş, tabiin, Ashab-ı

Kiram'ı(ra), Etbauttabiin , Tabiin'i ,daha sonra gelenler Etbauttabiin'i, mürşid ve muallim ittihaz etmiş, İslam on dört asırdır mürşid-muallim ve öğrenci ilişkileri içinde kamil manada yaşanmış ve yaşatılmıştır. Güzel ahlakla ilgili pek çok ayet-i kerime ve hadis-i şerif vardır.Kalem Suresi, dördüncü ayette;"Hakikaten sen büyük ahlak sahibisin" buyrulur.

"Resul-i Ekrem (sav) ,ahlakça insanların en güzeli idi."

"Sizin en hayırlınız ahlakça en güzel olanınızdır."

"Kıyamet gününde mü'minin mizanında güzel ahlaktan daha ağır bir şey bulunmaz."

"İnsanların cennete girmelerine en çok sebep olan nedir Ya Resulellah? dediler,

"Allah (cc)'dan korkmak ve güzel ahlaklı olmak, buyurdu."

"İmanı en olgun olan kimseler, en güzel ahlaklılardır."

"Bir mü'min güzel ahlakı ile gece ibadet eden, gündüz oruç tutan kimselerin derecelerine erişir."

"Bana en sevgili olanınız kıyamet gününde meclisime en yakınınız, ahlakı güzel olanıdır "(Nevevi,II,49-54)

Zühd ve takva güzel ahlakın birer şubesidir.

Zühd ve takva tasavvufun meyvelerindedir.

Zühd ve takvanın, Asr-ı Saadette Resulullah (sav) ve Sahabe-i Kiram'ın hayatında çok önemli bir yeri vardır.

Bir gün bir adam peygamber (sav)'in yanına gelip

-Ya Resulellah! Beni öyle bir amele irşad buyur ki, onu yaptığım takdirde Allah da (cc), kul da beni sevsin, demişti. Bunun üzerine Resul-i ekrem (sav) ,

-Dünyada zühd ve takvaya iltizam et, Allah(cc) seni sevsin, buyurmuştur." (Nevevi,I,506)

İslami ilimlerin temellerinden biri olan sır ilminin bir okulu var mıdır?

Bu okulun muallimi kimdir ?

Bu ilmi öğrenmek için gerekli eğitim sistemi hangisidir?

Resulullah (sav), sohbetleriyle, yaşantılarıyla, fiil ve sözleri ile, Allah'ın (cc) ahlakı ile ahlaklanma yolunda Sahabe-i Kiram'ın biricik mürşidi ve muallimi olmuştu.

Onun her sözü, sır ilminin paha biçilmez incileri, her hareketi bu ilmin zahirdeki görüntüsü olan imtisal nünuneleri idi.

Bunun yanında, sır ilmi, Asr-ı Saadet'te, Ashab-ı Suffe ile ilk defa ekolleşmiş bulunuyordu.

Suffe, bu gün safa diye tabir olunan, eski evlerdeki sed, seki gibi yüksekçe eyvane verilen isimdir. Suffe Ashabı, buna izafe edilmiştir ki, bu sofanın bir tarafı Mescid-i Saadet'e bitişik olup üstü örtülü, etrafı açık bir sundurmadan ibaret idi.

Bu suffe, hicret eden, mekan ve menzili bulunmayan bir kısım fakir ashaba mahsus idi. Burada yatarlar ibadet ile, Kur'an kıraati ile hayatlarını imar derlerdi. Aileden ayrı, dünya meşgalesinden uzak ve bütün anlamıyla feragatkar bir hayata sahip olan bu mübarek zümrenin vakitlerinin çoğu Resul-i Ekrem'in(as) huzurunda geçirdi. Daima ,Resül-i Ekrem'den (as) ilim ve feyz alırlar idi.Hz Peygamber (as) tarafından kendilerine tayin edilen muallimler vasıtası ile Kur'an öğrenirlerdi. Bunlardan yetişenler, müslüman olan kabilelere kur'an öğretmek için gönderilirdi.Bu cihetle, bunlara "kurra" denilirdi.Bu sofaya da "Darü'l-kurra" demek pek uygun olur.Kur'an nurunun çok kısa zamanda aleme yayılması bu ilim ocağının yetiştirdiği seçkin insanlar sayesinde olmuştur.

Mütevazi fakat çok feyizli olan bu sofada, beşyüze yakın , daima Kur'an ile, icabında gaza ile meşgul olan bir irfan ve Kur'an ordusu bulunurdu. İçlerinde evlenenler kadro haricine çıkar boşalan yerleri yenileri ile doldurulur.

Burası tam anlamı ile yatılı ve parasız bir "Darü'l-ilim" idi. Bu mektebin öğrencileri ne ticaretle, ne san'atla iştilal etmezdi.Geçimleri Resulullah (as) ve Ashabın zenginleri tarafından temin edilirdi.

(Miras,VII,46-47)

Suffe'nin tesisi, sünnetin tesbitinde son derece tesirli olan nebevi tedbirlerden biridir.Ashab-ı suffe devamlı burada kalır, gece gündüz Resulullah'ı (as) dinler, Kur'an ve yazı öğrenir vakitlerini hep ilim ve zikir ile geçirirdi.

Suffe mektebi, yazı, kıraat, fıkıh, sünnet gibi her çeşit İslami ilimlerin tedris yeridir. Resülüllah(as) sabah namazlarından sonra Suffa'ya geçip onlarla sohbet eder, onların rüyalarını dinlerdi. Resülüllah (as), namaz saatleri dışında da zaman zaman buraya uğrayıp teftişte bulunurdu. (Canan, I, 14, 449) Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili adlı eserinde, Bakara suresinin 273. Ayetinin Ashab-ı Suffe hakkında olduğunu belirterek şöyle devam eder.

Ashab-ı Suffe dört yüz kişi kadar vardılar. Medine'de ne bir meskenleri ne aşiret ve akrabaları, hiçbir şeyleri yoktu. Daima Mescid-i Nebevi'ye mülazamet ve mescidin sofasında ikamet ederek Kur'an ilmini tahsil ederlerdi.

Resülüllah'ın (as) vaazlarını ve öğrettiklerini duyup öğrenerek hep oruçlu bulunurlardı. Hasılı ilim ve ibadete vakitlerini hasreder, her ne zaman bir gaza olursa giderlerdi. Suffe ashabı, Risalet okulunun, Allah(cc) yoluna nefsinin vakfetmiş talebeleri idiler. Buna binaendir ki, İslam aleminde medreseler hep camilerin etrafında yapılır, ilim talebelerinden Suffe ashabının yoluna girmeleri beklenirdi. (Yazır, II, 940-941)

En çok hadis rivayet deden sahabe-i kiramdan olan Ebu Hureyre (ra), Suffe ashabından idi. Ebu Hureyre (ra) şöyle buyurmuştur:

“Benim çok hadis rivayet edişim size acıp gelmesin. Muhacir kardeşlerimiz çarşıdaki, pazardaki ticaretleriyle, ensar kardeşlerimizde tarlalardaki, bahçelerdeki ziraatlarıyla meşgul buldukları sırada Ebu Hureyre, boğazı tokluğuna, Hz Peygamber'in(as) mübarek nasihatlerini hıfz ediyordu.”

Resul-i Ekrem, Suffe Ashabı'nın maişetiyle, talim ve terbiyesi ile pek yakından alakadar olurdu. Hatta saadethanelerinin ihtiyaçları ile ikinci derecede meşgul bulunurdu. Bir kere Hz. Fatıma(ra), el değirmeni ile buğday çekmekten usandığından şikayet ederek bir hizmetçi istediğinde, Resul-i Ekrem:

Kızım! Sen ne söylüyorsun? Henüz Suffe ehlinin maişetini yoluna koyamadım, buyurmuştu.

Resul-i Ekrem'in(as) hiç bir vaazı, hiçbir hitabeti yoktur ki bunun iradı sırasında Suffe Ashabı(ra) orada hazır bulunmasın, dinleyip hıfz ederek diğer Ashab'a(ra) nakl etmesin. (Miras, VII, 47)

Ebu Hureyre, Abdullah ibni Ömer, Ebu Said el-Hudri, Ebu Zer, Abdullah ibni Haram, Abdül-lah ibni Haram, Abdullah ibni Cebr, Uveyym ibni Saide (ra), gibi zatlar bu mektebe mensubdu.

Tasavvufun yani sır ilminin Asr-ı saadette zühd ve takva şeklinde Ashab-ı kiramın hayatında yer aldığını ifade etmiştik.

Suffe ashabının ileri gelenlerinden birkaç zatın hayatı bu konuda bize ışık tutacaktır.

Ebu Hureyre (ra), namaz, zikir ve istiğfarı çok yapardı. Hanımı, oğlu ve kendisi geceyi üçe bölüp sırasıyla uyanık kalırlardı. Ebu Hureyre (ra) gecenin üçte birini ibadete, üçte birini hadis müzakeresine ayırırdı. Kilerinde, odasında, evinin çıkış kapısında birer namazgah vardı. Girenken çıkarken bunların her birinde ayrı ayrı namaz kılardı. “İkrime” onun her gece onikibin kere “sübhanelleh” dediğini haber verir.

Abdullah ibni Ömer(ra), Resülüllah (as) anılınca ağlardı. O, şöyle buyurur. Resülüllah (as) sağ iken kim ne rüya görürse anlatırdı. Ben genç ve bekardım. Mescid-i nebevi de yatar kalkardım. Bir gün rüyamda iki melek geldi, beni götürdüler. Ben rüyamı kardeşim Hafsa'ya, O da Resülüllah'a (as) anlattı.

Resülüllah (as) şöyle buyurdu.

“Abdullah ne iyi bir insandır. Bir de gece namazı kılsa.”

Ebu Seleme(ra), ‘vera yönünden Abdullah ibni Ömer'den(ra) ileri olanı yoktu’ der. Çok cömert bir zattı. Bir mecliste otuzbin dirhem bağışladığı olmuştu. (Canan, I, 70-74, 445)

Sır ilmini elde etmede, Allah'ı (cc) zikretmenin önemi büyüktür. İstiğfar, Selat ü selam, Kelime-i tevhid, İsm-i Celal ve daha nice ezkar ile zikretmek, Resülüllah (as) ve güzide ashabının takip ettikleri mübarek yollar idi. Ashab-ı Kiram seherlerde istiğfara öyle koyulmuşlardı ki, Rabbimiz (cc) Kur'an-ı Keriminde onları “.....seherlerde istiğfar edenler” (Ali İmran-17) buyurarak övmüştür.

Amr bin Abse (as), Peygamberimizin “Rabbin kuluna gecenin son yarısındakinden daha yakın olduğu bir zaman yoktur. Eğer o saatte Allah'ı(cc) zikredenlerden olmaya gücün yeterse, ol.” Buyurduğunu, işitmiştir.

Cabir bin Semure(ra), “Resülüllah (as) , sabah namazını kıldığı zaman, güneş iyice yükselinceye kadar namazgahında oturur, evine dönmez zikrullah ederdi.” der.

Yine bir Hadis-i şerifde, "ikinci namazından sonra güneş batıncaya kadar Allah'ı zikreden bir cemaatle birlikte oturmam, bana her biri için onikibin dirhem vererek İsmail (as) evladından dört köleyi azad etmemden daha sevgilidir." buyrulur.

Hız Aişe(ra), Resulullah (as), her vaktinde yüce Allah'ı zikrederdi" buyurmuştur.

Rabia bin Ka'b da (ra), "Resulullah'ın (as), gündüzün hizmetinde bulunur, hacetlerini görür, gözetir, derler, toplardım, O (as) yatsı namazını kılınca, evine girer, ben de kapısının önünde oturdum. Resulullah'ın (as), 'Sübhaneallah! Sübhaneallah! Sübhaneallah! vebi hamdihî' diyerek tesbih edişini dinleye dinleye gözlerimi uyku bürür ve uyuya kalırdım!' demiştir.

Peygamberimiz'in (as), Ashab-ı Kiram'a, Kelime-i Tevhid çektiği , şöyle rivayet edilir.

Şeddat b. Evs (ra) ve Ubade b. Samit (ra) der ki;

'Peygamberimiz (sav)'in yanında bulunuyorduk. Efendimiz (as) içinizde ' Ehl-i Kitap var mı?' diye sordu.

'Hayır! Ya Resulellah' dedik. Bunun üzerine kapının kapatılmasını emretti. 'Ellerinizi kaldırınız ve "La İlahe İllellah" deyiniz! Buyurdu. Bir saat, ellerimizi kaldırdık ve birlikte La İlahe İllellah! Dedik.'

'İki kelime vardır ki dilde hafif , terazide ağırdır ve Rahman olan Allah'a (cc) pek sevgilidir. Onlar , 'Sübhaneallah ve bi hamdihî Sübhaneallahil Azım' dir.

Resulullah (as), "Hiçbir cemaat yok ki toplansınlar Allah'ı zikretsınler ve bunu da Allah'ın rızasından başkasını istemesınler de, semadan bir seslenici, kendilerine 'Günahlarınız hasenelere çevrilmiş ve sizler yarlığanmış olarak kalkınız' diye seslenmiş bulunmasın!" buyurur.

Resulullah (as), 'Cennet bahçelerine uğradığınızda yayılınız, yararlanınız! Buyurdu.'Cennet bahçeleri nedir?' diye sordular.

'Zikir halkalarıdır' buyurdu.

Resulullah (as), "Zikir meclislerinin ganimeti cennettir cennet! ' buyurdu.

Allah'ı(cc) zikre oturup güneş doğuncaya kadar onu tekbir, tahmid, tesbih ve tehlil etmeğlim, bana, ismail (as) evladından iki veya daha çok köleyi azad etmemden daha sevgilidir.

'Sübhaneallah ve la ilahe illellahu vellahu ekber" demekliğim, bana, güneşin üzerine doğduğu her şeyden hayırlıdır'

'Bir cemaat bir mecliste oturur da ,yüce Allah'ı (cc) zikremeden ve Peygamber'e (as) salevat getirmeden dağılırlarsa, kıyamet günü bu meclis onlara hasret ve nedametten başka bir şey olmayacaktır.'

'Allah'ın(cc), yüzden bir eksik olmak üzere, doksandokuz ismi vardır. Allah(cc) tektir, teki sever. Her kim o isimleri ezberler sayarsa muhakkak cennete girer.'

'Zikrin efdal ve üstünü 'La ilahe illellah', duanın efdal ve üstünü de 'Elhamdulillah' dır.

Bir kul, ihlaslı olarak, 'La ilahe illellah' derse büyük günahlardan sakındığı müddetçe, gök kapıları kendisine açılır ve o Kelime-i Tevhid arşa ulaşır.'

'La ilahe illellah' şehadeti cennetin anahtarıdır.

'La ilahe illellah' sözünü çok çok söyleyerek imanınızı yenileyin.

Hız. Ali(ra) der ki; 'Resulullah (as), 'bağışlanmış olsan bile söylediğin zaman, Allah'ın(cc) seni yarlıgıyacağı bir takım kelimeleri sana öğreteyim mi?

'La ilahe illellahul Halimul Kerim. Lailahe illellahul Aliyyül Azım. La ilahe illellahu Sübhaneallah Rabbissemavetissebi ve Rabbil arşil azıym. Elhamdulillahi Rabbil alemin' buyurdu.'

Resulullah (as), Safiye'ye (ra), 'Subhanallahı adede halkihî' tesbihini öğretti.

Resulullah (as), Cüveyriyye'ye (ra), ' Sübhaneallahı adede halkihî, sübhaneallahı rıza nefsihi, sübhaneallahı ziyete arşihî, sübhaneallahı midade kelimatihî ' tesbihini öğretti.

Suffe ashabından Ebu said El- Hudri (ra); Peygamberimizin (as) 'Allah'ı tekbir, tahlil, tesbih, tahmid etmek ve La havle vela kuvvete illa billah' demeyi çoğaltınız" buyurduğunu bildirir.

Resulullah (as) amcasının kızı Ümmehani'ye (ra), yüz kere 'Sübhaneallah ' ,yüz kere 'Elhamdulillah', yüz kere 'Allahuekber', yüz kere 'Lailahe illellahu vahdehu la şerikeleh, lehul mulku ve lehul hamdü ve huve ala kulli şey'in kadir ' demesini tavsiye etti.

Resulullah (as); ‘ Ey mü’min kadınlar! Sizler ‘La ilahe illellah’ diyerek tehlile, ‘Sübhanellah ‘diyerek, tesbihe, ‘Sübhanel melikil kuddus’ diyerek Allah’ı(cc), takdise devam ediniz’ buyurdu.

Resulullah (as); ‘Ey insanlar! Rabbinize (cc) tevbe ediniz.Ben de O’na(cc) , günde yüz kere tevbe ve istiğfar ediyorum ” buyurur. (Köksal,XVIII,363-380)

Asr-ı saadetten verilen bu kısa örneklerden şu neticeleri çıkarabiliriz.

I-Asr-ı saadette islami ilimler tasnif edilmemişti. Ancak hayatın içinde yaşıyorlardı. Resulullah(as), Ashab-ı Kiram’a(ra), tek tek zikir tarif ettiği gibi onlara toplu halde kelime-i tevhid de okutmuştur.

II-Sır ilmi, zühd, takva ve diğer güzel ahlaklar olarak bütün Sahabe-i Kiram’ın(ra) hayatında yer alıyordu.

III-Sır ilmine ulaştırılan sohbet, zikir, ibadet, hizmet, muhabbet gibi pek çok unsur Sahabe-i Kiram(ra) tarafından kamil manada ifa ediliyordu.

IV-Sır ilminin meyveleri olan zühd, takva, keramet ve daha pek çok haller Sahabe-i Kiram’ın(ra) ahlak-ı hamidesi arasında yer alıyordu.

V-Mescid-i Nebevi’ye bitişik olan Suffe, ismi konulmamış olmasına rağmen sır ilminin mektebi, dört yüz kişilik suffice ashabı, zühd ve takva yolunun öğrencileri, kainatın efendisi ise bu mektebin mürşid ve muallimidir.

VI-Resulullah (as), Ashab-ı Kiram’ın(ra) rüyalarını dinler, tabir eder, neticeye göre onları irşad ederdi.

Rüya yoluyla irşad, seyr-u sülukte mutasavvıfların kullandıkları, Efendimiz ‘in (as) uyguladığı bir metoddur.

VII-Resulullah (as), Ashabından her birine kendi halinin icabına göre bir zikir ve tesbih tarif etmiştir.

Resulullah (as), zikir meclislerinde bulunmayı temenni etmiş, zikrullahı en büyük ibadet olarak ashabına tavsiye buyurmuştur.

VIII-Resulullah (as) zikrin efdali ‘La ilahe illellah’ tır diyerek, ashabına toplu halde bir saat kadar Kelime-i Tevhid’i zikrettirmiş, ‘Tevhid kelimesini çok zikretmekle imanınızı yenileyin’ buyurmuştur.

IX-Resulullah (as), zikir halkalarını, cennet bahçeleri olarak nitelendirmiştir.

X-Resulullah (as), her gün yüz kere istiğfar ettiğini ifade buyurarak, ashabına da istiğfarı çoğaltmalarını tavsiye etmiştir.

Gazali, ‘ İhya ’ , C1, ‘Kitabul İlm’,Merve Yay. İstanbul, 1993

Hüseyin Vassaf, “Sefine-i Evliya” ,C1,Seha Neşr., İst.1990

Esseyid Abdulhakim, “ Er-Riyazüttesavvufiyye” 1341, Mektebi Harbiye Matbaası.

Muhiddin Nevevi, ‘Riyazü’s-Salihin tercemesi, , Cilt 1,2, DİB Yay. Ankara 1976

Kamil Miras,Sahih-i Buhari muhtasarı, Tecrid-i Sarih Tercümesi ve Şerhi, C.7,Emel Matb.,Ankara 1982

İbrahim Canan, “Hadis Külliyatı”, , C.1,12, Akçağ yay. Ankara 1988

Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’an dili, C.2,Serofset, İstanbul 1971

M.Asım Köksal,“İslam Tarihi,” C.18, Şamil yay., İstanbul

İbnu Abdilberr,‘El Camiul Beyanil İlmî ve fadlihi’